Pohjois-Savon hyvinvointialue

1958/03.00/2024

Strategia- ja konsernipalvelut

12.03.2024

**Lausunto (HE8/2024 vp) hallituksen esityksestä eduskunnalle aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi**

Pohjois-Savon hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja olla kuultavana hallituksen esityksestä eduskunnalle aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi. Kokonaisuutena aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkautumisia pidetään työelämää ja sosiaali- ja terveys- ja pelastusalan veto- ja pitovoimaa heikentävinä tekijöinä.

**Aikuiskoulutustuki** on ollut investointi sekä työntekijään että yhteiskuntaan, joka on edistänyt sosiaali- ja terveys- ja pelastusalan henkilöstön kouluttautumista ja osaamista. Sosiaali- ja terveys- ja pelastusalalla tarvitaan tukitoimia, jotka edistävät näiden alojen henkilöstön saatavuutta, veto- ja pitovoimaa sekä ammatillisen kehittymisen ja urapolkujen tukemista. Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen lisää hyvinvointialueiden velvoitteita lisätä henkilöstön täydennyskoulutuksia, joka edellyttää talous- ja henkilöstöresursointia. Hyvinvointialueet ovat valtavien taloudellisten haasteiden äärellä ja riskinä on, että kustannussäästöt kohdentuvat henkilöstön koulutusmäärärahoihin. Seurauksena on, että hyvinvointialueiden uudistukselle asetetut tavoitteet eivät toteudu esimerkiksi ammattitaitoisen työvoiman sekä yhdenvertaisten ja laadukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen palveluiden turvaamisessa. Sote- uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaatii merkittäviä toiminnallisia muutoksia kuten uudet hoidon järjestämisen tavat, integraatio ja jatkuvuus. Nopeat uudistukset vaativat henkilöstön jatkuvaa oppimista ja kouluttautumista useilla eri menetelmillä sekä koulutusorganisaatioiden että työelämän yhteistyönä. Aikuiskoulutustuki on ollut merkittävä kouluttautumisen mahdollistaja työuran eri vaiheissa olevalle henkilöstölle. Tuki on mahdollistanut keskittymisen täysipainoisesti opiskeluun samalla omaa ammattitaitoa ja työkykyä vahvistaen sekä työuran jatkumisen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastusalan osaamisella ja sen jatkuvalla ylläpitämisellä on merkittävä vaikutus asiakkaan hoidon sekä palveluiden laatuun ja turvallisuuteen. Muutokset ovat jatkuvia esimerkiksi teknologia, hoitosuositukset, uudet tutkimustulokset ja hoitokäytännöt, työn sisällön ja tekemisen nopeat muutokset. Nämä vaativat koko ajan henkilöstön jatkuvaa kouluttautumista. Ammatillinen aikuiskoulutustuki on mahdollistanut sosiaali- ja terveysalalla vaadittavan pätevyyden saavuttamisen. Tämän lisäksi osaamisen kehittäminen vaikuttaa hoidon laatuun, asiakas- ja potilasturvallisuuteen sekä asiakaskokemukseen. Osaamisen jatkuvalla kehittämisellä on merkittävä vaikutus sosiaali- ja terveysalalla työskentelevän henkilöstön työmotivaatioon, työhyvinvointiin ja alalla pysymiseen. Jos aikuiskoulutustuesta luovutaan, niin tilalle tarvitaan paremmat keinot, joilla saavutetaan aikuiskoulutustuelle asetetut tavoitteet koko uran jatkuvalle ammattitaidon kehittämiselle ja ylläpitämiselle. Jos hyvinvointialueet joutuvat jatkossa ottamaan enemmän vastuuta henkilöstön kouluttamisesta ja osaamisen kehittämisestä, niin hyvinvointialueelle tulisi kohdentaa rahoitusta henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Lisäksi koulutusorganisaatioille tulisi kohdentaa rahoitusta niin, että koulutus olisi maksutonta tai matala maksutaso esimerkiksi kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutukset. Kouluttautuminen ja uralla eteneminen koulutustasoa nostamalla ei voi myöskään rakentua valtaosin työn ohella tapahtuvina opintoina.

**Ammattitutkintostipendi** on kannustanut henkilöstöä tutkintojen suorittamiseen. Sosiaali- ja terveys- ja pelastusalalla ammattitutkintostipendit ovat liittyneet erityisesti lähiesimiestyön ammattitutkintoihin ja johtamisen erikoisammattitutkintoihin. Tuen lakkauttamisella voi olla heikentävä vaikutus koulutukseen hakeutumiseen.

**Vuorotteluvapaa** on edistänyt sosiaali-, terveys- ja pelastusalalla työntekijöiden työssä jaksamista lyhyen poissaolon myötä ja samalla mahdollistanut työttömän työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä. Alojen työn kuormittavuus on korkea: henkilöstö kohtaa haastavia tilanteita, työskentelee kiireessä, altistuu fyysisille, psyykkisille ja kognitiivisille rasituksille. Vuorotteluvapaa on tukenut sosiaali-, terveys- ja pelastusalan henkilöstön työssäjaksamista ja työhyvinvointia, jolla on ollut vaikutusta alalla pysymiseen, työurien pidentymiseen ja poissaolojen vähentämiseen.

1958/03.00/2024

Strategia- ja konsernipalvelut

12.03.2024

Kuopiossa 12.3.2024
Minna Taam-Ukkonen
koulutusjohtaja